

Posudek vedoucího rigorózní práce

Mgr. Stanislav Tumis, M.A.: *Radikální náboženství a jeho vliv na anglickou společnost a politiku v letech 1649-1660*, Praha 2005, 225 stran.

Problematika anglických dějin 17. století patří bezesporu k těm tématům, jež k sobě právem poutají pozornost profesionálních historiků i zájemců o historii z řad laické veřejnosti. Stanislav Tumis se svou rigorózní prací zařadil mezi badatele, kteří ponechali tradičně zkoumaný politický vývoj ostrovního státu poněkud stranou a zaměřili se na některé jiné, neméně významné aspekty jeho vývoje. V českém prostředí lze jeho počin hodnotit jako vpravdě originální. Výtečný výsledek práce, čímž poněkud předbíhám, potvrzuje předpoklad, že Tumis patří mezi nejnadanější historiky mladé generace.

Práce Stanislava Tumise je rozčleněna do čtyř kapitol. V první z nich se Tumis věnuje analýze příčin a podstaty „anglické revoluce“. Autor se zaměřil na vnitropolitický vývoj Anglie od konce alžbětinské éry do klíčového roku 1649. Jakkoli se jedná o „pouhý“ úvod do problematiky, nejde v žádném případě o strnulý popis událostí, jež v tomto období hýbaly celou Anglií, nýbrž o nanejvýš sympatický pokus interpretovat vývoj šedesáti let, jež předcházela vyhlášení *Commonwealthu* v lednu 1649. Tumis již v první kapitole naznačil, že má výtečné znalosti složité problematiky vývoje Anglie i v období, které předchází jeho nejvlastnějšimu odbornému zájmu, tj. létům 1649-1660, nemluvě o výborném přehledu ohledně odborné literatury.

Druhou kapitolou začíná vlastní téma. Tumis v ní analyzuje vývoj anglického puritanismu a vztah církve a anglického státu od Alžběty I. po popravu Karla I. Tumisova interpretace alžbětinské, jakobitské a karolinské církve vychází z pečlivé analýzy rozsáhlých vydaných pramenů (včetně dobového tisku, nejrůznějších pamfletů a pojednání) a odborné literatury, včetně časopiseckých studií a internetových zdrojů. Tumisův závěr, podle něhož se anglický puritanismus zrodil již za vlády „panenské královny“, je plně v souladu s nejnovějšími badatelskými výsledky, stejně jako jeho tvrzení, že poslední tudorovská královna i první Stuartovský vládce Anglie, Jakub I., dokázali udržet toto hnutí pod kontrolou. Rehabilitace Jakuba I. jako úspěšného panovníka plně odpovídá i mému výzkumu. Při analýze církevních poměrů za vlády Karla I. (do roku 1640) se Tumis logicky zaměřil na konfrontaci tzv. laudiánů a puritánů, jejichž konflikt byl jedním z klíčových faktorů, které

přivedly zemi na počátku 40. let k válce. V souvislosti s touto částí rigorózní práce oceňuji rovněž pozornost, kterou Tumis věnoval tzv. „skotskému faktoru“ anglických dějin 17. století. Analýza církevního dění v Anglii za války (1640-1649) druhou kapitolu logicky uzavírá.

Klíčovou částí rigorózní práce je její třetí kapitola, nazvaná Mileniaristické a entuziastické radikální sekty „anglické revoluce“. Tumis v ní analyzuje činnost těchto sekt, tj. baptistů, Pátých monarchistů, hledačů, ranterů a kvakerů. Třetí kapitola Tumisovy práce je podle mého názoru v české historiografii zcela originálním počinem (tematicky srovnatelným pouze s některými studiiemi a dílčími příspěvky profesorky Svatavy Rakové), jenž by si po nezbytných úpravách zasloužil publikování. Tumisův závěr, podle něhož se puritánské učení mohlo ve své extrémní podobě rozvinout výlučně v onom konfliktním dvacetiletí (1640-1660), je stejně nezpochybnitelný jako jeho charakteristika výše uvedených sekt. Totéž platí o analýze role radikálních sekt v politickém vývoji Anglie v letech 1649-1660.

Formální, tj. stylistická a jazyková stránka Tumisovy práce je na výborné úrovni; totéž platí o rozsáhlém poznámkovém aparátu. Na závěr lze říci, že Stanislav Tumis napsal výbornou rigorózní práci, kterou doporučuji k obhajobě.

V Praze 15. ledna 2006

Doc. PhDr. Martin Kovář, Ph. D.

Ústav světových dějin FF UK Praha